

Кенгеш

Сөлешину ёзек темасы - физкультураны бла спортну айнытыну мадарлары

КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган Казбек Коков тынене бардыргенге кенгеше республикада физкультураны бла спортну айнытыну юсюнден сөлешингенди. Жыйылыуға КъМР-ни Башчысыны Администрациясы уа Мухамед Кодзиков, КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары Мурат Карданов, КъМР-ни спорт министри Ислам Хасанов къатышанды.

Келир заманда тамамланылык бек мағаналы жумушладан бири, деп айтылганда кенгешде, Къабарты-Малкъарга спортчуланы хазырлау жаны бла ишни игилендириуде, профессионал эмда асламлы спорт бла къореширча онгла къурауду, «Демография» миллион проектти эмда аны «Спорт — жашу мардан» деген регион кесегини кенгешде жаңгы объекте ишлеуде.

Бююнкюжде Россей Федерацияны спорт эмда эл миюк министрстволары бла Къабарты-Малкъарга субсидияла халда 443 миллион сомдан аслам бериину юсюнден тёрт келишими этиленди. Ачкч республикага жиберилгенди, аны жыйымдык команда хазырлаган спорт организациялага, Залукоажеде бла Къашуауда Физкультура-саулукувну кючлендириу комплексени къурулушларына, республиканы районларында 19 ачык физкультура-саулукуландыруу комплекске, гитче спорт эмда сабийле ойнуу майдаина къурауға, Эльбрус району эки спорт школунга тийишли обо-

рудование алыуға, Быллымда, Каменюмошта, Атежюкинода бла Аущиргерде футбол мадданагы жарашдырууға бла жангыртууға къоратлылыкды.

2025 жылға дери республиканы шахарларда бла элдеринде кеп функциялы спорт майдаина токташдырууға, 5 физкультура-саулукуландыруу комплекске, буз арены эмда 25 гитче энци ФОК-ланы хайырланарыға берирге, «Спартак» стадиону эки спорт комплек-

сны жангыртууға белгиленеди. Ол жумушлар тамамлансала, Къабарты-Малкъарда жашаганлау физкультура эмда спорт бла къореширге бистон иулу онгла ачылыгыдыла.

Бёлюнню кадрла бла жалчытыуға, къошак билим бериину игилендирирге, тренерлени хазырлауға эмда аланы усталыкларыни кётюрирге, ГТО битюроссей физкультура саулукуландыруу комплексени кенгеше жайыуға энци эс бурюураңды. Алтын эмда къошук белгиле ючюн эришулеге эндирге дери республиканы 50 миңг адамы къатышанды.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини алтынчы чакырылыуна депутатла айыруу

2019 жыл 8 сентябрь

Къабарты-Малкъар Республиканы 2019 жылда агъач ёртенле жайлыгырға къорктуу тыюген районларыни бла элдерини тизмесини эмда Къабарты-Малкъар Республикада от тыошере къорктуу кезиу башланганны юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну БЕГИМИ

2019 жылны 31 июлю Нальчик ш. №134-ПП

Россей Федерацияда от тыошюге къажуу къорешин Россей Федерацияны Правительствосуну «От тыошюге къажуу нызамны юсюнде» 2012 жылда 25 апрельде чыгарылган 390-чу номерли бегими бла къабыл кёрюген жорукларыни 490-чу пунктуна тийишлиликде, Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну бегим этеди:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы 2019 жылда агъач ёртенле жайлыгырға къорктуу тыюген районларыни бла элдерини тизмесини къабыл кёрюуде.
2. Къабарты-Малкъар Республикада от тыошере къорктуу кезиуно 2019 жылны 1 апрелинде башланганга сарнарта.
3. «Къабарты-Малкъар Республикада от тыошере къорктуууу жаз башы-жай кезиге жыл сайын хазырланууну юсюнде» Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну 2014 жылда 27 майда чыгарылган 107-ПП номерли бегими (Къабарты-Малкъар Республиканы къырла властыны толтуруучу эмда жер-жерли самоуправленияны оргналарыни бир порталы (http://pravilstvokbr.ru, 2014 жылда 30 майда) кючюн тас эттинге санарта.

ОНОУ

Къолайсыз ююрлеге адрес болушлук этерге алланып

Россейли регионланы талайына, ол санда Къабарты-Малкъарга да, социал контрактны бла къолайсыз ююрлеге адрес болушлук этиюно программа кереки жумушланы барыны кёре федерал бюджетден къошак ачкч берилдики. Аны юсюнде Россейни уруну эмда социал къорулау министри Максим Топурин билдиргенди. Ол айтканга кёре, битюе программатга «софинансирование халда 7 миллиард сом

бёлюнорюкюдо.

«Ол алай иулу ачкч туюлюдо. Анга сынау проект турула турган регионлада кереки жумушланы барыны кёре федерал бюджетден къошак ачкч берилдики. Аны юсюнде Россейни уруну эмда социал къорулау министри Максим Топурин билдиргенди. Ол айтканга кёре, битюе программатга «софинансирование халда 7 миллиард сом

Ол программа къалай толтурулууу да анылатканды: Къолайсыз ююр къыйын болумдан чыгару ючюн, инсанлы бла къыралны арасында келишим этиледи. Ююр бир-бир жумушланы тамамларға кесине борч алады, къырал а аны толтурууға болушады. Сёз ючюн, энци эл миюк къурауға негда гитче бизнеси башларға, негда ююре бистеу жангыдан окуп, башху атылау алырға суйгенге ачкч бла себеплик этиледи».

Къабарты-Малкъарны алсакъ, къолайсыз къуаумдан предпринимательлик бла къореширге суйген чыкъса, анга тутхулулук этиледи, ол санда ишисилени кесипри эсерлени жумуш къурауға кёленидириуно программасыны келдендириу болушлук бериледи. Сынау барган регионлада иш къурауса, аланы ююлерди

башхалаға да жайлылыкды. Эси гизиге салайыкъ, быийыл сынау проекте къыралны 13 регионда къолга алынганда, Къабарты-Малкъардан сора да, ала Алтай, Примор эмда Пермь крайлада, Тувада, Комида, Татарстанда, Новгород, Курган, Иваново, Нижегород, Липецк эмда Томск областлада толтуруладыла.

башхалаға да жайлылыкды. Эси гизиге салайыкъ, быийыл сынау проекте къыралны 13 регионда къолга алынганда, Къабарты-Малкъардан сора да, ала Алтай, Примор эмда Пермь крайлада, Тувада, Комида, Татарстанда, Новгород, Курган, Иваново, Нижегород, Липецк эмда Томск областлада толтуруладыла.

башхалаға да жайлылыкды. Эси гизиге салайыкъ, быийыл сынау проекте къыралны 13 регионда къолга алынганда, Къабарты-Малкъардан сора да, ала Алтай, Примор эмда Пермь крайлада, Тувада, Комида, Татарстанда, Новгород, Курган, Иваново, Нижегород, Липецк эмда Томск областлада толтуруладыла.

башхалаға да жайлылыкды. Эси гизиге салайыкъ, быийыл сынау проекте къыралны 13 регионда къолга алынганда, Къабарты-Малкъардан сора да, ала Алтай, Примор эмда Пермь крайлада, Тувада, Комида, Татарстанда, Новгород, Курган, Иваново, Нижегород, Липецк эмда Томск областлада толтуруладыла.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Тинтилсе

Графиктен таймай къорешедиле

Нальчикге Чегем жанындан кирген жерде «Северный» деген иулу автовокзалны къурулуш башланганлы бир нечча жыл болады. Аны бла бирге ары барыраыз да ишленеди. Ол кеси да Шалушка-Каменка жолдан башланады.

Бу ююнде КъМР-ни Къурулуш эмда жол миюк министрствосуну эм Халкъ фронтун ишчилери анда болум бла шагъарленгенди, ишлени кечтөөсуна да багъа бергенди. Министрствода айтканларына кёре, бу объекте бар жумушла битюе ишлемлеге тийишлиликде, кеси да графиктен таймай тындырыладыла. Ол себеден хар неси да замандына битеригине ишеклик жокду.

Жол къурулушуну шёндю объекти мурдорун хазырлау бла къореш турардыла. Ишле «Къорктууусузу эмда кечтөөсузу автомобиль жолга» деген миллиет проектти чеклеринде бардырыладыла.

ТЕХНИКА

Терк эмда тынгылы

Республиканы ара шахарны жолларында чунгулланы жамарча жаңгы техника сатып алынганды. Нальчин жер-жерли администрациясында айтханларына кёре, аны хайыры бла былай иш энди бютон терк эмда кечтөөсула тамамланырдыкы.

Бу машина жолда чунгур болган жерни къыздырып, тегерегинде асфальтны жумушатады, ызы бла аны тырнап, юсюне юбюрюнде жыйылган жаңгы асфальтдан къошады. Жол ишчиле уа аны тюзтеп, сыйдам этедиле.

Бу техниканы хайыры бла алгычина биринчиден асфальты бир жерин къорып, андан сора чалыр куюп, ызы бла жамуу салыр кереклики жокду. Ол ишлени барын да бу машина кеси этеди.

УБАШЛАНЫ Мурат.

ЗАКОНОПРОЕКТ

Сауутланы кеси алларына чыгарганлауға закон къатыланырыкды

Жаңгы законопроектни автору – Кырал Думаны депутаты, къорктууулук эмда коррупцияға къажуу суюлы жаны бла комитетини къауууна кирген Адалый Шхагошев бу ююнде Къабарты-Малкъарны право нызамны саклауу оргналарында къуллук этгениле бла тубешгенди. Ол кюлда жарашдырылган чачдырылуучу затла ючюн жууапкъа тартыуу къатыландырган закон проектти Кырал Думада «Единая Россия» фракциясыны эксперт эмда координация советери дурас кёргенлерин, энди уа ол право нызамны саклауу оргнала бла суюле турганын билдиргенди.

Шхагошев акыл этгенден, закон къабыл этилсе, право нызамны саклауучу эм къорктууулукчу жалчытыуу оргналаға аманлыкчы къауумға бла тероризмге къажуу къорешти бютон къыйматы этерге, адамланы къажууларына бла саулуларына хата, къыралны экономикасына

уа иулу заран салырға боллук чачдырылуучу затланы законсуз чыгарганына жолларын кесерге къошак онгла берилди. Аны бла бирге уа жамауат къорктууулукчу жалчытыууға эм россейли лени террорчукдан къоруулануу ючлендирирге къолдан келликиди.

Марафон

Минги тауну тегерегине чабыуда росейлиле алдадыла

Бу ююнде Эльбрусну тегерегине марафон чабыу бардырилганды, ол трейлраннингден (габийгаат рельефде чабыу) халыка орамы Adidas Alpinindustria Elbrus World Race-2019 эришулени чегинде къуралганды. Анда росейли спортчуларыни юч жерини алгандыла.

Биринчи Андрей Храмов (15:53:53) болганды, Виталий Шкельде экинчи жерди (15:54:16) – ала битюе жолуу бир бирден хазина ортха къалмаганлау чапкъанды. Ючюнч эш Социденди – Антон Ререхин (16:23:20). Спортчула рекорд салгандыла, алгынынгы эселени эки сагыатха игилендирип.

Къатышхалла 5,4 миң метр бийликке чыға 2-3 августа сегизинчи жер бардырылган чабыулауға тюз къырладон 850 спортчу бла тери солунуу суйген икван къатышхалдыла. Elbrus 8, Trail, Marathon, Ultra эм Race дисциплиналадан эришулени дистанциялары 256 километрдэн арткъанды.

Жазылыу-2019

Келлик айда алып башларча

Хурметли жамауат! Сиз бир тюрлю сылтаула бла «Заманга» жазылаулау квалтан эсезиге, ишни тюзетирге онг барды. Августну 27 дери, почтаға барып, ана тилибизде чыккан газетте жазылсаңыз, аны 1 сентябрьден алып, окуп башларыкъсыз.

Жазылыу беш айға багъасы –464 сом 20 капекде.

ЖЫЙЫЛЫ

Газетни юбилейин белгилегендиле

Бу кюнде Бахсан району жер-жерли администрациясынын залында «Баксанский вестник» район газетни биринчи номери дуня жарыгын көргөні бери 80 жыл толганына жоралат байрам болгонды. Андан бери ол бир нече көрө турлендиргенди атын: «Большевистский путь», «Свет коммунизма», «Коммунист», 1991 жылдан бери уа бусугатдагы атын жорювди.

Оп кюн анда редакцияны журналист куууму жыйынды, аны штатта болмаган корреспонденттери, кьаадарлары «районка» байлалмы адамла да ол санда. Юбилей бла алгышларга тобушуге КьМР-ни маданият министри **Мухадин Кумахов**, Бахсан району прокурору **Аслан Башаров**, КьМР-ни Журналисттерини союзуун праявнини председатели **Шауаланы Разият**, республиканы, район, шахар газетли редакторлары, элени башчылары, району организациялары бла предриятчиларыны таматарлары келгендиле.

Жыйылганылан району жер-жерли администрациясынын башчысы **Артур Балкызов** алгыштап кьанды. «Информация технологияны тире айнгъан заманлары болганылыкъя, район газет кесини окуучусуна кертичлей кьалды, району жашуун не жанындан да ачык кьирювди», дегенди ол.

Мухадин Кумахов да газетде урунганнаны

ишлерине бийик багъа бергенди. «Бюгонюкде газетни чыгаргачы, упул кьило болмаган адамла, чынтыт профессионалла хазырлайдыла. Сизин салынган борчлагъа жетерге итинууогуно, чыгармачылык кьё кьарамагызны хайрындан мындан арысында да кьачестволу газет чыгарып турлуугузга ийнанам».

Байрамда сөзгөшөкчө икзанинын тарыкын, ол эъ жерине, аны адамларына не заманда да кьулук этип турганын чертип айтхандыла. Газетде ишлен кетгенли да эсгергендиле. Ала салган тишли тьрелени мындан арысында аны бусугатдагы баш редактору **Сафарби**

Докуюлов бардырады.

Ахшы ишлегенери эмда профессионал жетишмилери ючюн газетчиле КьМР-ни Правительствосуно, КьМР-ни Маданият министрствосуно, району башчысына, Россияни Журналисттерини союзуно грамоталарына бла ырызлыкты кьагътыларына тиийли болганында, башка ведомстволуу сугъы да белгилгендиле. Байрамны ботюн жарык этгенле уа району чыгармачылык эм музыкалы кьауумлары эдиле.

Лера УЛИМБАШЕВА.

Бахсан району администрациясы пресс-службасы.

ПРОЕКТ

Ишчи усталыкыланы даражасы кьютюледди

Кпн болмай Битероссий калкы фронтуну (ОНФ) КьМР-де бьлоомо келечиле «Россия – ахшы онганы кыралык» деген коммерциялы болмаган организациы бла бирге бардырган «Профстажировка 2.0»

проекти предриятчиланы бла учурженилганы кьатшыргъа чакыргъандыла. Аны юсюнден билдириую республиканы Правительствосуна, окуу юйлеге, районлары эм элени администрацияларына

да жибергендиле.

«Проекти магнанысы шь бергенле кадрла бла болушугъады, фахмалуу жаш усталарга уа стажировканы етерге, ызы бла урунугъа онг тапдырыргъады. Биринчи сентябрден башлап, вузларда бла сузалада окугъанла проекте кьагътыш ючюн сайтта регистрацианы етерге болушудыла ызы бла ала усталыкыланы кьере предриятчилар бергези анжанына (кейсини) тамалмарга керекдиле», дейди ОНФ-ни келечиси Альберт Кильчук.

Бусугатда окуна жаш адамланы предриятчлала берген отуз «кейсге» кьагътыштыргъа онлары барды. Аланы арысында Шимал Кавказны курулторалына сурам есочра проектен башлап, Прохладна шахар округда кьчоруючу сатуу-алуу томчала жетишмилери ишлера амалны кьурау дегенча эни ишле бардыла.

Бюгонюкде «Профстажировка 2.0» проектин сайтында предриятчилардан 1400-ден аслам задание табарга болушуду.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Профессионала

ИГИДЕН, ОЛ КЪАЙДА УРУНСА ДА, АХШЫ ХАПАР КЕЛЕДИ

Тышына кетип, анда ишлеги жашлар-ыбыз, кьызларыбыз кюнден-кюнге кьенден-кьен бола бардыла. Аланы аралында кеслерине, миллетибизге да аруу айтдыргъанла бардыла.

Рахайланы Юсюнон кьызлары Рената бла Джамила алайландандыла. Аланы сабий заманларындан бери таныйма да, алагъа айтлган махтау мени буюнда кьуандырады. Ала гитчелкиден окуна нени да билгирге талпынган кьызыкчыла болгъандыла. Пионерлени юйюнде бир жолга бир неча кружокта жорюп, инглиз, арап тиле окурга, жазарга, тигерге-бичерге, гинжиле этерге, теспеге, жырларга, спортну торло-торлолерине да юйренилгендиле ала.

Музыка школда да окугъандыла. Ала бола мени белгил композиторлугу Жетелени Мустары таңышкандыла. Ол саяуладка кьызыкчыла бла бир неча керте телевидение беруу да этилгенди, ала сабий болгонда. Дагыда Тауелчланы Галияны бла Марлен Бжиаваны жыр дьрелерине жорюгендиле. Бу фахмалу адамла жырларга юйретген кьыла, Москвада «Уренин аявз» атлы телевидение берууге кьагъташып, аны гуратары болгандыла. Сондө фестивалдан сора белгил композитор Павел Еромолаев аланы Ленинградка чакырып, кьонак этгенди.

Аналары Туменланы Кьурманбий кьызы Фатимат иги кесек заманы устас болуп ишлегенди. Сайбериле бьс багъалана уа, ападан заманы, кьарыну да кьыгъамгандыла. Ала алаары зертте са этгендиле. Юсуп жашуудан занансыз кетгенди. Аланы салган кьылыны уа, бюгон-бюгөчө да кьайта турды.

Культуратга не бек берилселе да, кьызчыкчл докторла болурга суйегенлени ол заманда да букдурмагъандыла. Нальчинки экинчи школун айрымчы, алтын майданла бла тауусунай а, экиси да, Рената бла Джамила, Нальчикде Кьабарты-Малкьар кьырал университетини медицина бьлоомо киргендиле. Экиси да тил докторлардыла.

Ординатураны Рената Ставропольда етгенди. Андан кьайтып, Республикасы стоматологини тералия бьлоомюнде ишлен башлагъанды. Хирург болурга умулу уа таркьагътагъанды. Хунерли кьызыни тилени толтура, аны хирургияга Коческов Хаджимураты бьлоомоно кьчорюгендиле. Ол анда жангъы тиширу эди.

Рената ишлеп башлагъанда, Хаджимурат Ахмедовични анга бир айтханын эсде тутарды. Ол белгил стоматолог-хирург: «Хирургия эр кишлени ишлериди. Тиширдыла анга кьагътыштыргъа керек тююлюду», - деп, артык кьуанмай тюбегизди дай кьызга. Арта уа аны не кьыйын болумда да тап оом этгенин, шь хунерин кьйорп турлу, бьлоомюнде бек алаMAT специалистеле айрып аны санагъанын кьайтып-кьайтып белгилгенди.

Туралу кьыс Краснодарда барган конференциялагъа кьатшыра, аяры жорюй турганды. Ишлерге ары барырга суйегени билдиргенде, таматасы анга бек жарсыганды, алай мында кьызын усталыгы ол суйегенча есмзелигин да анылагъанды ол акыллы адам.

Алай бла Рената Краснодарга баргъанды. Кьызыни дипломларын, махтау кьагътышларыны кьйорп. Крайны сакълау министрствосунда ишлегенле хурмет этгендиле. Анга эки вакансиядан бирин сайла деп онг бергендиле: бири – шахарда Ара стоматологияда тьраптеп болуп ишлерге, бири уа – Динкой атыи станицада хирург болурга. Рената экинчисин сайлагъанды. Анда алаMAT, бусугатда икзанин текичи кьылар, таулу кьыз бек кьуанганды. Кене сайлып китадан айрышмил, билими да есадоре, анда юк жыл ишлегенди. «Шахардан узак болмаса, баям, андан кертик да болмас эдим», - дейди Рената.

«Краснодардан жорюп ишлегенме ары. Мында барды кесими фатарым, Динкой узаттырды эди. Новосибирск станица уа – он километрге. Чакыргъанларында, ары барырга тауек болганмы». Он жыл болады таулу кьыз анда ишлегенли, ариудан бла испасдан башка сьс а эшитмегенди. «Эмский доктор» деп программа барды кьыралда – жаш спедричлистерге болушукъа бир милтон берген. Мен анга тошметемме, - дейди Рената. – Алай болса, мында жашар жьржаны бла аны жашы Сергей Николаевич Гаражаны кьыларында окугъандыла, аладан кеп затка юйренгендиле. Ол эспти усталарга ырызлыкларын айтхалтай турардыла.

Врар кьыз айтханга кьере, мында анга

башха сылтуу бла да келедиле станица-чыла. Ма сьс ючюн, алгъаракъда, кьулакъгъа, буруннга кьарагъан врач болмай, Ренатагъа бир сабийчинки бурундан кардаш кьызлары чыгарырга тюшгенди. «Насылы, мен чьлесто-ишевой хирурга да, ол затны сабийни кьынаймай эттеме, - дейди ол. – Студент заманды колметолог врачча окугъаным да жарайды».

Ол болницяга келамган ауругъ-алланы юйлерине барып кьыралды. Кьыртка нымсы эте, сабийге да сабийге кьырагъаны бла таулу кьыз ол жерде жашгъанлагъа кесин суйдоргенди. «Бир айгъа тьрт жозге жуук адамга болушукъ эттемин болады», - дейди Рената. – Бир-бирле уа саулал юйюрлери бла ышанадыла саяулыкларынманга. Адамларын, жерин да бек жаратмамы байлайы. Ачык, кимге да ахшылык тежеген инсангадым. Жьрлерине ушайдыла, баям, мында есмген зат жокъды.»

Бир кере Рената солуу айында анасы бла тенгизге баргъан эди. Анда ууакъ заттара саат келген бир жаш тишинден туруп турганын кьйорп, анасы Фатимат не болганды деп сорганды. Жаш а тиши кьыйнап турганын, кьыратыр онг болмагъанын айтканды, жасып, «Ылай тургугу», бусугат тил доктор жозюп келе турарды», - деп, Фатимат аны кьайгъасын айтханды Ренатагъа. Врач кьыз, маманасында иштинерленерин алып, алайда жашны иштинер алагъанды.

Ылайда Жамиланы юсюнден да кьыска айтырга суюме. Ол Ставропольда медицина институтда ортепедиа кафедрала ишлеп турганды. Кандидат диссертациясы да хазырды. Жылдан бери ала бир поликлиникада ишлейдиле.

Эгьчеле халкьыбызны ахшы адеттерин биледиле, таулу кьызлары аруу кьылы кунерлерин кьайда да кьйортедиле. Фатимат аланы аш этерге, кой тутарга да юйретгенди. Узакъдан юйге келесе уа, кьызла, аланы кьырындашлары физика-математика имуланны кандидаты, Москвада жашаган Рашиа бла юрист болуп ишлеген Мурат да бьзынгыда, Хасанияда, башка да ата жуукларына жетип, хапар билмей кьетиле.

Бу юйорюно юлгосунда ата-ана сабийге салган кьыйын кеси юйорюнде угъар, саулал кьырында да аруу ыз кьойгъанын кьйорп, кьуанганды.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Кенгеш

Предриятчиланы, организациаланы эмда эни предриятчи-тельени эсепте алуу жумушла суюлогендиле Федерал налог службаны Кьабарты-Малкьарда Управленийында бу кюнде бардырылган кенгешде. Аны ишени КьМР-ни Биркирген регистраци арасында эмда инспекциаланы контроль бьлоомоно кьелечилери да кьагъташандыла, деп билдиргендиле ведомствон.

Жыйлылуда налогла тьлеуену

Жасакъ тьлеуде низам салыуу кьучлендире

лени миграциясы, реестрлени туюлогонно концепциясы эмда ишлемен предриятчиланы бла организациаланы кетериу темаланы юсюнден сьлешингенди. Предриятчиельени кьырал эсепте алгъанларында кьырал тьыйгъачпага тюберге тюшгени да тура этгендиле.

Управленийы налогла ть-

ствону кьуюргъа ону этпенден да аслам заявляени берилгени билдиргенди бьлоомо башчысы.

Кенгешде билдиргенлерине, онкеи айны ичинде отчье беримлей, расчье счета да аха кьонмай счета, аны сылтауу бла предриятчины неа организациалны жабаргъа болушудыла. КьМР-ни Биркирген регистраци арасына башчысы Рашид Бетоков налогла тьлеуенден кьырал регистрацианы юсюнден таргьылыла шитлема, тишени ишени эмда справкала беруу жумушу тьнгылы этерге кереклик кертегенди.

Ахырында жыйлылуда кьйорюлен темала бла байлалмы мындан арысында не мадар этерге кереклиси белгилгендиле. Жууаплагъа тишили онуола этилгендиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Къару

Хар нелери да хаппа-хазырды

Жылны бу кезиуюнде школларыбызда, сабий садларыбызда жангы окъуу жылга кьыстау хазырлануучулары барыбызга да белгилди. Бу кюнде уа алагъа район, республика даражалы комиссияла келип, межамлада ремонт, от тюшоуден коркьуусулукъуна жалчытуу дегенча не халда болганына кьырайдыла.

Сьс ючюн, Хабаз элни мектеби биринчи сентябрьгъа сабийлени келирлерине югюн окъуучу хазырды. Аны директору Моллананы Абрид Азретовна бизге билдиргенге кьере, кабинетлер, спорт залда, коридорда акълау-бону ишлене усталык, ата-анала, сабийле да жалчытыла баян кьыралды (Былырт тарых 91 проценте бьлонгенди).

Аны тынгылы этер ючюн а 400 мионден аслам мектеп дерслик сатылып алыны-

мегенди. Жалаанда 2010 жылда КьМР-ни Правительствосуно председатели Мусукланы Алий болушукъ этип, терезелери барысы да алышындырылган эдиле. Барыбыз да билебиз, от тошкучу жаны бла коркьуусулукъга ачыч сь бурлулганмы. Алай бла мында алты онгуншитель иштел алынды.

Быйыл бер саулал да 185 жаш бла кьыз келликиде, ол санда биринчи класса «16 сабий» Алагъа уа РЧ-ни Битерюло биреруюно ськыйышкени Башийланы Марта Батпанова усталык этеркиди. Дерсликкеле бла жалчытуу алып айтханда уа, 2019-2020 окуу жылда республиканы школлары хазыргъа кьыс киталла бла 100 проценте жалчытыла баян кьыралды (Былырт тарых 91 проценте бьлонгенди).

Аны тынгылы этер ючюн а 400 мионден аслам мектеп дерслик сатылып алыны-

рыкьды (ырыскыны регионуно Правительствосу бьлгенди) Ол санда уа ана тилден, КьМР-ни географиясындан, тарыхындан эмда халкьларыны культураларындан киталла болушудыла. Эсгерте кетейик, бу жумуш «Билем беруу» федерал законну жашауда бардыруучу чеклеринде этилди. Бирси жыллада окуу юйледе «Подари учебник школе» деген ат бла акцияла да кьыралды тургъандыла.

Энде садик да мектепден узакъ тююлду. СанПинни излемине тишиликиде ары 77 сабий жорюрача жерле кьыралгъандыла. Мында да гитчелени келирлерине тосулушлай хазырдыла. Ала юс кийилерин жайгъан шакаркьыкьылга быйлы алты жангыс кюшулганы да кьезе хьчьуун юйорюнгени бла бирге кьуандыргъан да этгенди.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Жангычылык

Кьырал реестрден шартланы - талай минутну ичинде

Федерал кадастр палата быйлыни биринчи жарымын жьринден телдиримеген ырыскыга кьырал реестрден (ЕГРН) кьыралыкери беруу ишлени асламын кьырады. Бир ден билдиргендиле КьМР-ни Экономиканы айнаытуу министрствосундан.

Саулал айтханда, кьыралда бу кезиуюде ЕГРН-ден 51 миллион выписка берилгенди, ол санда 46,8 миллиону - электрон халда. Былтыры биринчи жарымы бла тенгешдиргенде ол 1,5 кереге кьйду. Быллай документацияны электрон халда жорюуючу жаны бла алчы регионаны санына Москва область (2,5 миллион), Москва шахар (2,5 миллион), Санкт-Петербур (2,2 миллион), Башкьортостан (1,2 миллион) эм, Ростов область (1,1 миллион) киргенди.

Кьабарты-Малкьарда да иги тюрленуле эслендиле, бизде быйыл 70 мион документ берилгенди. Ол а озган жылны биринчи жарымы бла тенгешдиргенде 62 процентин асламын кьырады.

Выписканы иги кесеге ишленден телдиримеген ырыскыга илкни шыгъатрыуу бла байламдылыла. Бизни республикада алай 30 мион кьырайт берилгенди. Жьринден телдиримеген объекти юсюнден шартлагъа да барды сурам. Алай 18 мион документ алынганды. Молкноу кадастр багысын, тьйренки кадастр палатасы, икекте иелик башхага кьеченин сурагъанла да аслам болушудыла. Дейдиле министрствода.

Кадастр палатада жьринден телдиримеген ырыскыны юсюнден шартла беруу жаны бла жангы онлайн-сервис ишлеп башларькьды. Бу айны

ахырына дери ол 51 регионда сингдирилликди, ЕГРН бар суюбьктеле бирдикрилесе уа, битуе кьыралда ишлеп башларькьды.

Шанхунь шахарында айтлгъанга тишиликиде, быллай информацияны ведомство ючюн ичинде жарлашырты берирге борчулу. Онлайн-сервисни хайыры уа аны болжалы жалаанда минута бла чекленкириди. Дагыда бир игиси – ары бир угъай, бир неча объекти юсю бла сурам берирге болушуду.

Палатаны информацияны технологияла управленийы башчысы Алексей Буоров белгилгенди, бу амал алай ырыскыны сатарга неа алагырт ум этгенде, кадастр инженерлеге да хайыры болушуду.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Кьйорюч

ARMENIA EXPO 2019 предпринимательлени сакьлайды

Быйыл 12-14 сентябрьде Арменияда, Ереван шахарда ARMENIA EXPO 2019 дери сакълау – промышленность кьйорюч бардырылкъы. Ары Россияде, Беларусьдан, Германиядан, Грузиядан, Индиядан, Ирандан, Кьытайдан, Латвиядан, Литвадан, Польшадан, Украинадан, Чехиядан аслам предриятче кьагътышучуду. КьМР-ни Экономиканы айнаытуу министрствосу Экспортта себеплик этиу арасыны башчысы Залим Кайсынов билдиргенчи, бизни республикада талай предриятче андо кеслерини продукцияларын кьйорюторюлде. Ары барлыкъланы тизмеси уа шьндю хазырлана турды.

ARMENIA EXPO кьйорючю курауаганла промышленностноу бир бьломо бла чекленки кьылдыдыла. Анда аны кьп сфераларында инновацияны система, жангычылык, технологиология эмда продукцияла бла шыгъчирле болушуду, ол санда шь-эсмьлык, курулуш материалла, компьютерле, мекьса материяла, станокла, эс эмда ачы кийимле, финанс, саяулакь сакълау эмда туризм жумушла, сувьз амалла, автомашины, программа, интернет-периодерле, электротехника, электроника эм кьп башха затта бла. Бу ишге кьагъташланы ишчи байламлылык кураурго онлары да болушуду.

Коллегия

Проблемаланы тамамлауға энчи эс бурулганды

КМР-де УФСИН-ни коллегиясы быйлыны биринчи жарымында тамамланган ишлери эсептерин чыгарганды, жылны кылым кезинде борла салганды. Жыйылдуу:

д: быйлыны 30 июна УФСИН-ни Кабарты-Малкыда уңреждениялар-да 1936 адам тутулур туранды. Алаға етюрюрге эр-кинлик этилген заттаны тыйуу жаны бла кыты ма-

коңлендиримге да аслам эс бурулганын, аш-азык кыоркууусу болур ючюн битилени асламысы колонилада етюрюрге, жарашдырыча этилген белгиленди.

Тозетуюн уңрежденияланы башчылары бир кыууу да селешгенди эмда иги жанына не тур-юленди этилгенлерини, жартылыкты, кем-чиликлени юсеринден айтаңдыла. Алаға тын-гылағындан сора коллегияға кытышанла проблемаландан кытулууу амалларын созгенди, келир заманды борчланы да белгиленди. Ол санда уңрежденияда оператив болууну, угоней-толтуруучу системаны объекттеринде нызамны игилей саклангырларына кыайгырырга, юйрету эм профилактика ишин коңлендирити колонила-лада продукцияны аслам чыгарып, аны тышына да саатарға кереклиси тох-ташдырылганды.

Ахырында Аслан Лихов жер-жерли органланы беломлендерде кыулук этгенди ишин БРЗ жарыккы бардырганды ючюн испас этгенди, мындан ары да ол ыз бла барырга чакырылганды.

ну ведомствону таматасы Аслан Лихов аханды эс бардырганды. Ол айтханга кер, отчт кезиде управленинда эмда анга бусунган уңрежденияда кыулук этгенде аланы боюнларина салынган борчу тынгыла тамамлар ючюн колларындан кел-гени аммагандыла. Кертиди, оператив болум кыйындай кылганды, алай анга контроль этилген турганды деп, ол былай шартла келтирген-

дарла этилгенди. Алай бла наркотикленде эмда ала кшоуплган затпадан 190 эмда 820 граммы, мобил телефонландан 295-си сыйрылганды. Андан сора да, доклады колонилада бла Нальчикдеги СИЗО-да кылуурдук этиу жаны бла болум тилтилерини, аны ишин игилендируюн мадрлары да этилгенлерини, кардла бла жалчытууга, кыулуккыга жаш адамланы алууга эмда насыихатчылыккыны

Люба АДИЛОВА.

АКЦИЯ

Волонтёрланы кыйда да ашыгып саклагандыла

"Сабийлеге ышаруугу-вану кырганын, аш-азык кыоркууусу болур ючюн битилени асламысы колонилада етюрюрге, жарашдырыча этилген белгиленди.

лонгтрададан кыулган борчлалар, 10 интернет школға барып, кыозык-лаға бла жашчыкылага концерт программаларын кыоргозот, сауғала бер-рип да кыуандыргандыла. Бригадаландан бири у Долгинец 2-чи номерли санатори шолкуну да жок-лаганды.

Мында жореклери, кван тамырлары, өкелери, аш орунлары, нервалары ау-руган сабийле турадыла.

Ала жозден артык бол-дыла, мында окугунан да этеделе, сауулукларын да игилендиределе. Аланы жш санлары алыдан он-бирге береди.

Жаш волонтерла алаға белгиленген замандан бир сагат алға баргандыла. Аланы саклап тур-ганла, арбада окууна ала блан танышып, биргерлене ойноп, заууклык алт-андыла. Кыонакыла толпа, шашкала, торло-торло

иллуга келтиргенди, аламат жыр, телсеу программаларын да кыоргозот. Интернетчыланы ботюнда бек гяпчиле кыуандыргандыла. Ала дагы-да кыонакыла бла бирге оюлоттөспенди, сахна оюннга, конкурслаға да кыатышандыла.

ХОПЛАЛАНЫ Марзият. Сурагла авторундула.

ЮЙРЕНИУЛЕ

Таулаға - росгвардиячыла бла бирге

Тегенекти элде «Эль-брус» пансионатда Рос-гвардияны Кабарты-Малкыда управления-сыны ишчилери «Тери-спорт сабий лагерде со-пугуланга «Каникула Росгвардия бла» деген

ствону эми аны бөлөм-лери юсюнден айткандыла, бийикликде ишлеу ала кыулукларына киргендерин билдиргенди. ОМОН-ну аскерчилери кып тойшоно привела-рын кергозоткенди, гвар-

шондоргенди. Алган билимлерин сабийле эстафетанда сына-гандыла, аны кезиунюде ала, эки кыуамуга юлеши-ни, ачыганланы кыоркуу-уусу жерге ташыгандыла, альпинист снаряженияны алтаны айткандыла, гранаталаны атууда, альпинист связкада барында эришгенди.

Алай адамла Россейни Милитари Гардисында кыулук этерге оюктерини изилебиз. Сора, лагерде гвардияны ишчилерини сабийлери да солуудула. Алаға ата-аналары тен-гери бла танышырга, бизни ишчиини теринерк кылай таманларда, иш-дегенди ОМОН-ну энци состав бла ишлеу жаны бла командирини орунбасары-политияны подполковник Байсыланы Мухтар.

акцияны бардырганды-ла. Бу лагерьге уа кы-ралны жер-жерлеринде 12-17-жыллык жаш адам-ла эки ыйкыны ичинде таулағы бла кыалагыз кылай таманларда, иш-дегенди ОМОН-ну энци состав бла ишлеу жаны бла командирини орунбасары-политияны подполковник Байсыланы Мухтар.

дичыла уа жаш спортчула-ны альпинист иши, хай-ырлангыч снаряжение бла шагырейлендиргенди. Кинолго бла иши ит «букдурулган сауултаны кылай таманларда, иш-дегенди ОМОН-ну энци состав бла ишлеу жаны бла командирини орунбасары-политияны подполковник Байсыланы Мухтар.

Спартакиада

Битеукоманда эсепде - экинчиле

Русгидро филмаларыны араларында спортта талай турлюсюнден спартакиа-да бардырганды. Аны Волгоград областада бол-ган «ЮГ» кезиюнде Кабар-ты-Малкыдан белом битеукоманда эсепде экин-чи жерин алганды, деп билдиреди аны пресс-службасындан.

Эришулге Кабарты-Малкыдан, Дагыстандан, Кыргызчы-Респонден, Север Осетия-Аланиядан бла Кубандан командада кыатышандыла. Бизден персонал бла ишлеу жаны бла специалист Будаиланы Зильфия 50 метрге эркин халда жюзууде биринчи жерин алганды. Гидротех-ника мехкилани диано-стикларын этиу жаны бла инженер Мурат Канкулов женил атлетикада 100 эм 1500 метрге эм терк чап-ханды. Энди ала спартакиаданы

финалына кыатышырык-дыла, ол а Сочиде сентябрь-экини жарымында ете-рикти. Сауға жерлеге стол теннисе произвостов-техника службаны инженер Гри Чабарданы Зильфия - ючюнчю, футболу бла гиче-футболда экинчи жер-леге чыккандыла.

Битеукоманда зачётта «Алтынны» Волгоградды филмалы кытканды, бизни республиканы келечил-ери да ала бла тенг бала алгандыла, алай кыошакк

кёромдоле бла бир кесек артка кыалгандылар ючюн «кюмиош» бла кыайткандыла. Север Осетия-Аланияны келечилери ючюнчюле болгандыла. Бу эришулери Русгидроуну ишчилерин физкультура эм спорт бла дайым кюорсиге, сауулук жашуу бардырырга, фак-муну спортчуланы ачык-лар эм аланы усталык-ларын ведсордор мурадта кыураладыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зильфия.

АЛЬ-ИССА

Ахыры. Алай 3-ию бетеди. Аль-Исса ол кыйына тартынууну көтүргөн. Анаанын бла эгелерини жиламалары аны жумушталмагандыла, ол айтат кыаласындан чыгып кетип башла-ганды, алмандан тиш-руу чыккы, ол кизлерин энише ийгенди, бек ариу кызыланы кыларындан узак кетип этгенди. Аны бир заманда киши не кюлоп, не камсык жапар айттып көргөнгөнү.

Алай бир кесектен аны аты кыуагыны кыошулу-аны бек кыоркуулу этгенди. Кююбсиз, жалан ачкыймилери бла ол жаулар-ны то ортасына кире эди. Инбашдан базык бутха дерт кесилген адам темекке, кесилген баш-ла, кыопла эм бутпа аны жолун кергозоттедиле. Аны бла тубеишу ёлом эди, урушлада чыныктыган жаулары аны аллында: «Аль-Исса! Аль-Исса!» деп кычыра, кый суюруу кибик кычкыдыла.

Уруш этмеген кезиде ол заманын кыабан-лаға бла кыланалаға ууга барып ашырганды. Сууук суу бла гыржын турган аны азыгы, жа-стыгы уа -иери. Ахырын-да юч беш жылкындан сора, ёлом теери кыла-сындан чыкканы кюнде, бегеуелюе халкыға Аль-Иссаны атын айттыла.

Тегергин бийик хуна кыуршалаган кыала майданган, Аль-Иссаны ахыр сымалу асаклаган жерге, танг атханды, санауусу адам жыйна-ла кыуола эдиле. Аны аты халкыны аузунда эди. Бары да биле эдиле: ёлом теери кесини жашырын кыала теш-гинден майдына кырап турганын.

Эки жоз кыары тенги жерни ёнчөледиле.

беш садак ок чачыл-ган кыалканын жерге бегитдиле эм Аль-Иссаны солуна акырзаман са-даккны бердиле. Сей-иринируу кычырыккы ичинде жаш кесини беш садак огуу бла кыл-кандыгы беш садак оккуну да ишхери этип атыды. Дагыда аны бир кыынтыр кыама бла сау-угуландыла, сора май-данган ач, кытууган бенгал кыалпаны ийдиле. Кыаргаан халкы-ны алында, отгурсуз тырканкыла бла союлуу, кыаны саркыла, Аль-Исса, кыошоз жыртычыны бо-юнуун тартды, айтгы бла мыллыгын басыды.

Ахырында халк бир жаны турду да, жи-гити алына отгурсуз бертер ажирин келтир-диле. Юйретиленген, кыа-ра, бурун тешчирленген от чыгыла - ол бир заман-да сыртында испасыс жюкю этмгенди. Алты атчы аны кючтен тыя эдиле. Ол ачылуу кишией, тегеркеге отгурсуз кыра-мын ата эди, атлес терий кыалтырай. Аль-Исса эки кыатына сабыр барды эм жалкасындан тутту. Аталча чач-топ болдула.

Ахыра, эсин кыоркууу бла алчыу алып, жан-жанына суюрошду. Бир такыркыла ёткюнчо, ол атчы кююнде олтура эди. Дагыда бир такы-рдайындан та, атлы кыама да кез туурадан та-шайдыла.

Алчылуу саклауда толу сагат этдио. Ахырында юсюн көмкөк бла букуу баскан ала Аль-Исса кө-рундю. Асыры аргындан, бербер ажир жан-жанына чыктыла, алай Аль-Иссакы, кыюлга юй-ренген кыозуучкыла, бой-сунду. Аны бла жашы сымалары бошаштыла. Багылы кийимлеге да кийиндирип, Шаркны

Телефон: Редактору примчалы - 42-43-01. Баш редактору орусбасары - 42-38-21, 40-84-82. Журналисттер - 42-66-85. Секретарь - 40-93-42, Корресптор - 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ Б.ЕЛМЕРГЕ: Понитка эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Культура - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18. Корртор, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучууу бла байламалык жорюттоу эм жазалуу - 42-37-94. Экин корреспондент - 42-68-72. 40-28-49, 42-39-65.

<p>Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал</p> <p>РЕДАКЦИЈА:</p> <p>ТЕКУЛЛАНЫ Хауа (баш редактору орусбасары) ЖАНГУРАЗАНЫ Нажабот (баш редактору орусбасары), ТОКЫУЛАНЫ Борисе (жууалы секретары), ТРАМЛАНЫ Зуура, МУСУКАЛАНЫ Сакнат, ТИКАЛАНЫ Фатима, УБАШАЛАНЫ Мурат.</p>	<p>ТЕЛЕФОНЫ:</p> <p>Редактору примчалы - 42-43-01. Баш редактору орусбасары - 42-38-21, 40-84-82. Журналисттер - 42-66-85. Секретарь - 40-93-42, Корресптор - 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ Б.ЕЛМЕРГЕ: Понитка эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Культура - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18. Корртор, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучууу бла байламалык жорюттоу эм жазалуу - 42-37-94. Экин корреспондент - 42-68-72. 40-28-49, 42-39-65.</p>	<p>Редакция авторла бла кыгат жорютмеден Клоп жазмаларга рецензия этилмейт эм ала артка кытарылмайдыла.</p> <p>Гезит басманын материалла айтылган оюмла ресшазини оюму бла кешимеге болукуда. Алагда айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы исюседде законна тиешилеюшкы материалла авторлары несири жууулуудыла.</p> <p>Редакция авторландан 400 гезит тизгенди (машилка бла жазылган 5-6 бет) кешиме алмайды.</p> <p>Гезит Басманы эм асламы информации эркинликтерин кыорууда жана Кабарты-Малкы регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде ретриетация этилгенди. Регистрация номер - ПИЧ № ТУ 07-00118. ПИЧ №: 51532</p>	<p>Гезити басмага «КМР-Меня» ГКУ-ну комьютер службасы хапар эттеди.</p> <p>Гезит «Тегергай» ООУ-ну типографиясыла басманынганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекте, 33</p> <p>Гезитин несириге таппаруу ючюн КМР-чи почта сымалы федералдык Управленисы жуулууды. Телефонна: 76-01-21</p> <p>Гезитини роиништага сатыу ючюн КМР-чи «Роспечать» акционер общество жуулууды. Телефон: 42-69-34</p> <p>Гезит ыйкылкы юк кере чыганды - геугорге, орта, шабат кююнде.</p>	<p>Номерге графике кере 19.00 сагатка кып салында. 20.00 сагатка кып салынганды</p> <p>ГАЗЕТИНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЫЛА:</p> <p>Куранданы Сулейман - дежурный редактор, Кучукалы Сайбат, Кесте-чианы Зильфия - жууалы секретары орусбасарлары; Гезиланы Валентина (1,2-чи бет), Балди-ланы Феруза (1,3-чи бет), Зезаланы Лида (4-чи бет) - корреспторна.</p> <p>Тиражы 1442 экз. Заказ № 706 Багысы 10 сомду.</p>
---	--	---	--	--